

18
WYROK

z dnia 15 kwietnia 2010 r.

w sprawie z odwołania „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o. o. w Warszawie przeciwko Prezesowi UOKiK
(Sygn. akt XVII Ama 48/09)

Sąd Okręgowy w Warszawie, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2010 r. w Warszawie na rozprawie sprawy z odwołania „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów i nałożenie kary pieniężnej na skutek odwołania „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 grudnia 2008 r., Nr RKT-108/2008:

- I. oddala odwołanie,
- II. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją Nr RKT-108/2008 z dnia 31 grudnia 2008 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyki naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko PKP Przewozy Regionalne Sp. z o.o. (dalej: PKP):

- I. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy bezprawne działanie PKP polegające na ograniczeniu prawa konsumenta do zmiany umowy przewozu poprzez zamieszczenie w treści Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” postanowienia o brzmieniu: „Zmiana umowy przewozu po rozpoczęciu terminu ważności biletu w relacji do 100 km jest możliwa w przypadku: przejścia do wyższej klasy wagonu i/lub kategorii pociągu, zmiany drogi przewozu na dłuższą lub przejazdu poza stację przeznaczenia tą samą lub dłuższą drogą”, co nastąpiło z naruszeniem art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (Dz. U. z 2000 r. Nr 50, poz. 601 ze zm.) i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 21 kwietnia 2008 r.
- II. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy bezprawne działanie PKP polegające na ograniczeniu prawa konsumenta do odstąpienia od umowy przewozu i uzyskania zwrotu należności stosownego do niewykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnej poprzez zamieszczenie w ww. Regulaminie postanowienia o brzmieniu: „Podróżny z jednorazowym biletem na przejazd w relacji do 100 km, który zamierza rozpocząć przejazd ze stacji pośredniej, położonej na drodze przewozu jest zobowiązany do nabycia w kasie biletowej lub w pociągu (na zasadach określonych w §10 ust. 19 Regulaminu), nowego biletu na faktyczny przejazd. Posiadany przez podróżnego poprzedni bilet nie podlega zwrotowi. Rozpoczęcie przejazdu od stacji pośredniej położonej na drodze przewozu jest traktowane jak przerwa w podróży.”, co nastąpiło z naruszeniem art. 17 ust. 1 i 4 ustawy Prawo przewozowe i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 29 września 2008 r.
- III. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy bezprawne działanie PKP polegające na wyłączeniu prawa konsumenta do zmiany umowy przewozu w efekcie zamieszczenia w ww. Regulaminie postanowienia o brzmieniu: „Zmiana umowy przewozu w zakresie terminu wyjazdu na podstawie biletów jednorazowych w relacjach do 100 km po rozpoczęciu terminu ważności nie jest możliwa”, co nastąpiło z naruszeniem art. 17 ust. 1 i 2 ustawy Prawo przewozowe i nakazał zaniechanie jej stosowania.
- IV. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy bezprawne działanie PKP polegające na wyłączeniu prawa konsumenta do uzyskania zwrotu należności stosownego do niewykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnej poprzez zamieszczenie w ww. Regulaminie postanowienia o brzmieniu: „Nie dokonuje się zwrotu należności za bilet w relacji do 100 km: całkowicie niewykorzystany wydany na przejazd T, w razie rezygnacji z przejazdu „tam” na podstawie biletu T/P, po rozpoczęciu terminu jego ważności.”, co nastąpiło z naruszeniem art. 17 ust. 4 ustawy Prawo przewozowe i nakazał zaniechanie jej stosowania.
- V. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy bezprawne działanie „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie polegające na wyłączeniu prawa konsumenta do uzyskania zwrotu należności stosownego do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnej poprzez zamieszczenie w ww. Regulaminie postanowienia o brzmieniu: „Kasa prowadząca sprzedaż danego rodzaju biletów okresowych i innych na przejazdy wielokrotne, dokonuje zwrotu należności za: całkowicie niewykorzystany bilet turystyczny. Nie zwraca się należności za bilet turystyczny po rozpoczęciu terminu jego ważności.”, co nastąpiło z naruszeniem art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 29 września 2008 r.,
- VI. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy bezprawne działanie PKP polegające na zamieszczeniu w ww. Regulaminie postanowienia o brzmieniu: „W przypadku braku dyspozycji w sprawie dalszego postępowania z przesyłką - przesyłka podlega likwidacji po upływie 10 dni od terminu odbioru przesyłki, nie wcześniej niż po upływie 5 dni od zawiadomienia osoby uprawnionej o zamierzonej likwidacji.”, w którym termin przechowywania przesyłek konduktorskich przed przystąpieniem do ich zniszczenia określono w wymiarze naruszającym art. 58 ust. 3 pkt 2 ustawy Prawo przewozowe, i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 29 września 2008 r.

Za powyższe działania, na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK w decyzji w pkt VII nałożył na PKP karę pieniężną wysokości 100.000 zł. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciążył PKP kosztami przeprowadzonego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i zobowiązał PKP do zwrotu na rzecz Prezesa UOKiK kwoty 29 zł.

Wydając ww. decyzję Prezes UOKiK dokonał następujących ustaleń i ocen.

Prezes UOKiK ustalił, że PKP jest największym kolejowym przewoźnikiem pasażerskim w Polsce. W ramach swojej działalności prowadzi: przewozy regionalne pociągami osobowymi i pociągami pospieszными, przewozy międzywojewódzkie pociągami pospieszными, kursującymi między większymi miastami i regionami turystycznymi w kraju, przewozy międzynarodowe w ruchu dalekobieżnym i przygranicznym, przewozy pociągami na indywidualne zamówienia, obsługę transportową imprez i uroczystości o charakterze masowym -współpracę z innymi przewoźnikami w zakresie: wzajemnej sprzedaży biletów, bieżącej informacji pasażerów, obsługi technicznej taboru.

Prezes UOKiK ustalił, że zgodnie z ustawą z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe, każdy przewoźnik ustala własne taryfy i regulaminy przewozu. W związku z tym od dnia 01.08.2006 r. Uchwałą Nr 218/2006 Zarządu „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. z dnia 05.07.2006 r. została ustalona Taryfa na przewóz osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” (TP-PR). Zaś od dnia 17.09.2007 r. Uchwałą Nr 266/2007 Zarządu „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. z dnia 17.07.2007 r. został ustalony Regulamin przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” (RPO-PR).

Regulamin przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” ma zastosowanie do przewozu osób, rzeczy i zwierząt w komunikacji krajowej i zawiera przepisy porządkowe oraz określa warunki obsługi podróżnych oraz przewozu osób, rzeczy, zwierząt pod opieką podróżnego, przesyłek konduktorskich oraz przesyłek z hasłem „na ratunek życia”. Regulamin przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” określa również rodzaje dokumentów przewozu, terminy ważności biletów, zasady organizacji sprzedaży i warunki korzystania z dokumentów przewozu. Ponadto zawarte są w nim zasady postępowania w przypadku zmiany umowy przewozu lub rezygnacji z przejazdu (-ów), kontroli dokumentów przewozu, przejazdu bez odpowiedniego dokumentu przewozu i/lub ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do bezpłatnego albo ulgowego przejazdu. Regulamin przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” zawiera także warunki przechowywania i wydawania rzeczy z przechowalni, tryb składania i terminy rozpatrywania reklamacji i wzory druków. Regulamin przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” stosuje się łącznie z Taryfą.

Prezes UOKiK ustalił, że z postanowieniami Regulaminu podróży mogą zapoznać się bezpłatnie w każdej kasie biletowej, w punktach informacji dla podróżnych na dużych stacjach, w siedzibie „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. bądź każdego z Zakładów Przewozów Regionalnych znajdujących się w miastach wojewódzkich. Ponadto Regulamin jest dostępny na stronie internetowej „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. (www.pr.pkp.pl). Istnieje również możliwość uzyskania informacji telefonicznie w 92 miejscowościach w Polsce, w których uruchomiona jest telefoniczna informacja dla podróżnych.

Prezes UOKiK ustalił, że w Regulaminie zawarte były następujące postanowienia: §12 ust. 13 o brzmieniu: „Zmiana, umowy przewozu po rozpoczęciu terminu ważności biletu w relacji do 100 km jest możliwa w przypadku: przejścia do wyższej klasy wagonu i/lub kategorii pociągu, zmiany drogi przewozu na dłuższą lub przejazd poza stację przeznaczenia tą samą lub dłuższą drogą”, §12 ust. 14 o brzmieniu: „Podróżny z jednorazowym biletem na przejazd w relacji do 100 km, który zamierza rozpocząć przejazd ze stacji pośredniej, położonej na drodze przewozu jest zobowiązany do nabycia w kasie biletowej lub w pociągu (na zasadach określonych w §10 ust. 19 Regulaminu nowego biletu na faktyczny przejazd. Posiadany przez podróżnego poprzedni bilet nie podlega zwrotowi. Rozpoczęcie przejazdu od stacji pośredniej położonej na drodze przewozu traktowane jest jak przerwa a w podróży”, §12 ust. 19 pkt o brzmieniu: „Zmiana umowy przewozu w zakresie terminu wyjazdu na podstawie biletów jednorazowych w relacjach do 100 km - po rozpoczęciu terminu ważności nie jest możliwa”, §14 ust. 2 o brzmieniu: „Nie dokonuje się zwrotu należności za bilet w relacji do 100 km: całkowicie niewykorzystany wydany na przejazd „T” w razie rezygnacji z przejazdu „tam” na podstawie biletu „T/P” po rozpoczęciu terminu jego ważności”, §15 ust. 6 pkt 1b o brzmieniu: „Kasa prowadząca sprzedaż danego rodzaju biletów okresowych i innych na przejazdy wielokrotne, dokonuje zwrotu należności za: całkowicie niewykorzystany bilet turystyczny. Nie zwraca się należności za bilet turystyczny po rozpoczęciu terminu jego ważności”, §21 ust. 14 o brzmieniu: „W przypadku braku dyspozycji w sprawie dalszego postępowania z przesyłką, przesyłka podlega likwidacji po upływie 10 dni od terminu odbioru przesyłki, nie wcześniej niż po upływie 5 dni od zawiadomienia osoby uprawnionej o zamierzonej likwidacji.”

Prezes UOKiK ustalił, że w związku z powzięciem przez PKP, na skutek działań Prezesa UOKiK, wątpliwości dotyczących warunków dokonywania zmiany umowy przewozu lub wymiany biletu w relacji do 100 km, PKP pismem z dnia 5 maja 2008 r. wyjaśniła swoim jednostkom organizacyjnym, że po rozpoczęciu ważności biletu w relacji do 100 km zmiany umowy przewozu lub wymiany można dokonać w ciągu całego czasu ważności biletu.

Prezes UOKiK ustalił, że PKP wprowadziła zmiany do Regulaminu w zakresie postanowień, których dotyczyło postępowanie. Prezes UOKiK ustalił, że 18 marca 2008 r. Zarząd „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. podjął Uchwałę Nr 86/2008 w sprawie zmiany nr 1 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przywozy Regionalne” (RPO-PR), która weszła w życie od dnia 21 kwietnia 2008 r. Prezes UOKiK ustalił, że ww. uchwałą nr 1: wykreślone postanowienia §12 ust. 13 Regulaminu, postanowienie §14 ust. 2 Regulaminu otrzymał brzmienie: §14 ust.2 Regulaminu uzyskał brzmienie: „Nie dokonuje się zwrotu należności za bilet w relacji do 100 km: całkowicie niewykorzystany wydany na przejazd „T”, w razie rezygnacji z przejazdu „tam” na podstawie biletu „T/P” i po rozpoczęciu terminu jego ważności, z zastrzeżeniem postanowień ust. 4, 4a, 5, 11 i 14”.

Prezes UOKiK ustalił także, że PKP dopuściła zatem możliwość zwrotu opłaty za bilet w relacji do 100 km po rozpoczęciu terminu jego ważności, gdy został: zakupiony w przedsprzedaży, zwrócony nie później niż przed upływem trzech godzin, licząc od godziny zakupu biletu w kasie biletowej (co dotyczy biletów zakupionych w dniu wyjazdu). Przez zapis „zwrócony” przewoźnik rozumie przy tym uzyskanie przez podróżnego w ciągu wspomnianych trzech godzin odpowiedniego poświadczenia na bilecie o całkowitej lub częściowej rezygnacji z przejazdu, na warunkach określonych w §14 ust. 1 pkt 1 Regulaminu. W dniu 9 września 2008 r. Zarząd „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. podjął Uchwałę nr 3 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przywozy Regionalne” (RPO-PR), która weszła w życie od dnia 29 września 2008 r.

Prezes UOKiK ustalił, że ww. uchwałą nr 3: zmienione zostały zasady i warunki korzystania z biletów jednorazowych odległość do 100 km. Nowe postanowienia Regulaminu w tym zakresie zostały ustalone zmianą nr 3 i weszły w życie od dnia 29 września 2008 r. W odniesieniu do biletów wydawanych w relacjach na odległość do 100 km wprowadzono pojęcie „terminu wyjazdu”, określonego jako trzygodzinna strefa czasowa, rozpoczynająca się od godziny zakupu biletu lub godziny wskazanej przez podróżnego (nowe postanowienia §7 ust. 4 Regulaminu). Bilet zawiera informację „Wyjazd w ciągu 3 godz. od...”. Przejazd powinien rozpocząć się we wskazanym na bilecie terminie wyjazdu. Jako że został zniesiony zakaz dotyczący przerw w podróży przy przejeździe na podstawie biletów do 100 km (dotychczasowe postanowienia §7 ust. 6 i 7 statujące ten zakaz usunięto zmianą nr 3), w terminie ważności takiego biletu można dokonywać wielokrotnych przerw w podróży. Niemniej jednak ukończenie podróży musi nastąpić najpóźniej do godziny 24:00 dnia ważności biletu.

§14 ust. 1 uzyskał następujące brzmienie: „Podróżny może odstąpić od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży, albo na stacji zatrzymania pociągu na drodze przewozu”; §14 ust. 2 uzyskał następujące brzmienie: „Warunkiem zwrotu należności za częściowo lub całkowicie niewykorzystany bilet jednorazowy na przejazd jest uzyskanie przez podróżnego odpowiedniego poświadczenia tego biletu. Poświadczenia dokonują osoby upoważnione przez przewoźnika: w dowolnej stacji miejscowości wyjazdu lub w dowolnej stacji miejscowości nabycia biletu - przed upływem terminu wyjazdu w przypadku biletu na odległość do 100 km lub w pierwszym dniu ważności biletu na odległość powyżej 100 km, w razie całkowitej rezygnacji z przejazdu na podstawie biletu „TAM” lub „T/P”, albo w razie rezygnacji z przejazdu w kierunku „tam” lub w kierunku „z powrotem”, na podstawie biletu „T/P” (...) w pociągu, w razie rezygnacji z przejazdu do stacji przeznaczenia wskazanej na bilecie (...) na stacji wyjazdu powrotnego na podstawie biletu na przejazd „T/P”: w dniu ważności biletu - w razie rezygnacji z przejazdu „z powrotem” w relacjach do 100 km, najpóźniej w przedostatnim dniu ważności biletu - w razie rezygnacji z przejazdu „z powrotem” w relacjach powyżej 100 km”.

Prezes UOKiK ustalił, że zgodnie z nowymi postanowieniami §14 ust. 2 Regulaminu podróżny ma prawo do całkowitej rezygnacji z przejazdu przed upływem terminu wyjazdu wskazanym na bilecie. Warunkiem zwrotu należności jest uzyskanie odpowiedniego poświadczenia biletu. Jeżeli na stacji wyjazdu nie ma kasy lub kasa jest nieczynna, zwrotu należności za całkowicie niewykorzystany bilet można dochodzić w drodze reklamacji, na zasadach określonych w postanowieniach §26-27 Regulaminu. Zmiany umowy przewozu w zakresie zmiany terminu wyjazdu zostały ujęte w nowych postanowieniach §12 ust. 9 i 10 Regulaminu, zaś §12 ust. 9 Regulaminu uzyskał następującą treść: „Podróżny z biletami jednorazowymi, który zamierza wyjechać w terminie późniejszym powinien zgłosić się na stacji wyjazdu lub na dowolnej stacji miejscowości nabycia biletu w cel dokonania zmiany. W przypadku biletów na odległość: do 100 km - kasa biletowa dokonuje wymiany biletu, najpóźniej przed upływem terminu wyjazdu, wskazanym na bilecie, powyżej 100 km - kasa biletowa zamieszcza na czołowej stronie biletu zapis „Wyjazd w dniu...”, potwierdzony datownikiem kasy i podpisem. Zmiany można dokonać najpóźniej w pierwszym dniu ważności biletu. Zmiana terminu wyjazdu nie przedłuża terminu ważności biletu.” §12 ust. 10 otrzymał następującą treść: „W przypadku rozpoczęcia przejazdu przed wskazanym na posiadany bilet jednorazowym terminem wyjazdu lub terminem ważności biletu podróżny zobowiązany jest zgłosić się do kierownika pociągu (...) w celu dokonania legalizacji w zakresie zmiany terminu wyjazdu (...)” Prezes UOKiK ustalił, że zgodnie z nowym Regulaminem w przypadku zmiany umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży, podróżny powinien zgłosić się do kasy biletowej celem dokonania wymiany biletu, a w razie konieczności zmiany umowy po rozpoczęciu podróży - dokonać stosownego poświadczenia biletu w pociągu (postanowienia §12 ust. 5 Regulaminu w aktualnym brzmieniu).

Usunięto z Regulaminu postanowienie zawarte dotychczas w §12 ust. 14, zatem nie obowiązuje już zakaz przerw w podróży realizowanej na podstawie biletów na odległość do 100 km, §15 Regulaminu otrzymał nowe brzmienie - odnośnie biletów turystycznych postanowiono, że za całkowicie niewykorzystany bilet turystyczny, zwrócony nie później niż przed upływem drugiej godziny terminu jego ważności, przewoźnik będzie zwracał zapłaconą należność po potrąceniu 15% odstępnego (nowe postanowienia §15 ust. 1 pkt 2 Regulaminu). Zgodnie z postanowieniami §47 ust. 3 dla Taryfy na przewóz osób rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” (TP-PR), w nowym brzmieniu, termin ważności biletu turystycznego wydanego: w dniu roboczym poprzedzającym bezpośrednio kolejno po sobie następujące dni wolne od pracy rozpoczyna się od godz. 18:00 tego dnia, w dniu wolnym od pracy - rozpoczyna się od godziny sprzedaży, w przedsprzedaży - rozpoczyna się od godz. 18:00 w dniu roboczym poprzedzającym bezpośrednio kolejno po sobie następujące dni wolne od pracy. Bilet turystyczny wydaje się na życzenie podróżnego, który wskazuje datę rozpoczęcia ważności biletu.

§21 ust. 14 pkt 1 uzyskał brzmienie: „W przypadku braku dyspozycji w sprawie dalszego postępowania z przesyłką - przesyłka podlega likwidacji po upływie 30 dni od terminu odbioru przesyłki, nie wcześniej niż po upływie 10 dni od zawiadomienia osoby uprawnionej o zamierzonej likwidacji.”

Prezes UOKiK ustalił, że zmiana nr 1 Regulaminu (dokonana uchwałą Zarządu PKP Przewozy Regionalne Sp. z o.o. z 18 marca 2008 r.) została podana do wiadomości publicznej w sposób zwyczajowo przyjęty. W dniu 14 kwietnia 2008 r. PKP skierowało w tej sprawie do swoich jednostek wykonawczych pismo, polecając przekazać stosowną informację wszystkim zainteresowanym. Informacje dla podróżnych o wprowadzonej zmianie zamieszczone zostały niezwłocznie na tablicach ogłoszeń i w innych miejscach do tego wyznaczonych na stacjach. Informacje z zakresu zmiany nr 3 Regulaminu zostały przekazane pracownikom jednostek wykonawczych PKP w dniu 23 września 2008 r. na specjalnie zorganizowanym spotkaniu, następnie stosowne informacje dla podróżnych zamieszczono na tablicach ogłoszeń lub w innych miejscach do tego wyznaczonych na stacjach. Ponadto w dniu 25 września 2008 r. PKP skierowało do swoich jednostek wykonawczych pismo polecając w nim m.in., by w okresie do dnia 13 października 2008 r. kłaść większy nacisk na informowanie podróżnych o wprowadzonych zmianach, niż na ich egzekwowanie. Do końca października 2008 r. w pociągach posiadających instalacje rozgłoszeniowe, uruchamianych przez PKP, wygaszane były komunikaty, że w Regulaminie nastąpiły zmiany, a szczegółowych informacji w ich zakresie udziela drużyna konduktorska. Stosowna informacja o zmianie od dnia 29 września 2008 r. postanowień Regulaminu wraz z jego aktualnym tekstem jest dostępna także na stronie internetowej przewoźnika.

W odniesieniu do praktyki opisanej w pkt I decyzji: Prezes UOKiK ocenił, że §12 ust. 13 Regulaminu o treści: „Zmiana, umowy przewozu po rozpoczęciu terminu ważności biletu w relacji do 100 km jest możliwa w przypadku: przejścia do wyższej klasy wagonu i/lub kategorii pociągu, zmiany drogi przewozu na dłuższą lub przejazd poza stację przeznaczenia tą samą lub dłuższą drogą.” narusza art. 17 ust. 1 i 2 ustawy Prawo przewozowe, albowiem ogranicza prawa konsumenta do zmiany umowy przewozu przez wykluczenie możliwości zmiany umowy przewozu w zakresie terminu odjazdu. Prezes UOKiK podniósł, że art. 17 Prawa przewozowego nie powołuje się na przesłankę rozpoczęcia terminu ważności biletu, mowa w nim o prawie do zmiany umowy przed rozpoczęciem podróży albo w miejscu zatrzymania środka transportowego na drodze przewozu.

Prezes UOKiK ocenił, że na skutek ww. postanowienia konsumenci narażeni zostali na realne i wymierne straty o charakterze finansowym, albowiem podróżni na trasach do 100 km nie mogli liczyć na uzyskanie zwrotu części należności za bilet w sytuacji, gdyby zmiana umowy przewozu, np. w efekcie zmiany klasy wagonu na niższą lub skrócenia drogi przejazdu, spowodowała obniżenie ceny należnej przewoźnikowi za zrealizowane świadczenie przewozowe. Rozliczenie takie powinno nastąpić zgodnie z art. 17 ust. 3 Prawa przewozowego. Postanowienie to, w ocenie Prezesa UOKiK, mogło ponadto wprowadzać konsumentów w błąd co do jego uprawnień wynikających z ww. ustawy Prawo przewozowe.

Prezes UOKiK ocenił, że zarzucane praktyka była wymierzona we wszystkich rzeczywistych i potencjalnych konsumentów korzystających z usług przewozu osób koleją świadczonych przez PKP na terenie całego kraju, zatem w niniejszej sprawie naruszony został interes publiczny.

Prezes UOKiK ocenił, że PKP zaniechała stosowania zarzucanej praktyki, albowiem dniu 18 marca 2008 r. Zarząd „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. podjął Uchwałę Nr 86/2008 w sprawie zmiany nr 1 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” (RPO-PR), która weszła w życie od 21 kwietnia 2008 r. Na mocy tej uchwały §12 ust. 13 został wykreślony w całość postanowień Regulaminu.

W odniesieniu do praktyki opisanej w pkt II decyzji: Prezes UOKiK ocenił, że §12 ust. 14 o treści „Podróżny z jednorazowym biletem na przejazd w relacji do 100 km, który zamierza rozpocząć przejazd ze stacji pośredniej, położonej na drodze przewozu jest zobowiązany do nabycia w kasie biletowej lub w pociągu (na zasadach określonych w §10 ust. 19 Regulaminu) nowego biletu na faktyczny przejazd. Posiadany przez podróżnego poprzedni bilet nie podlega zwrotowi. Rozpoczęcie przejazdu od stacji pośredniej położonej na drodze przewozu traktowane jest jak przerwa w podróży.” jest niezgodny z art. 17 ust. 1 ustawy Prawo przewozowe, pozbawia bowiem podróżnego uprawnienia do zmiany bądź odstąpienia od umowy przewozu i pozbawia konsumenta możliwości uzyskania zwrotu należności za niewykorzystane świadczenie. Prezes UOKiK podniósł, że konsekwencją tego zapisu jest, że podróżny z jednorazowym biletem na przejazd do 100 km, który zamierzał rozpocząć przejazd ze stacji pośredniej, położonej na drodze przewozu, był zmuszony do zakupu kolejnego biletu, a mając na uwadze, że nie mógł zwrócić pierwszego biletu, zapłacić musiał podwójną cenę za jedno świadczenie przewozowe.

Prezes UOKiK ocenił, że praktyka ta narusza zbiorowe interesy konsumentów, konsumenci bowiem narażeni zostają na rzeczywiste i wymierne straty finansowe. PKP wykluczyło bowiem możliwość uzyskania zwrotu należności za bilet nabyty przez podróżnego wówczas, gdy zmienił on plany i podjął decyzję o rozpoczęciu podróży nie ze stacji wskazanej na bilecie, lecz ze stacji pośredniej położonej na drodze przewozu. Podróżny nie mógł uzyskać zwrotu należności za bilet. Ponadto część konsumentów mogła zostać wprowadzona w błąd co do ich uprawnień wynikających z art. 17 Prawa przewozowego i zaniechać próby skorzystania z przysługującego im prawa do uzyskania zwrotu należności.

Prezes UOKiK ocenił, że zarzucana praktyka była wymierzona we wszystkich rzeczywistych i potencjalnych konsumentów korzystających z usług przewozu osób koleją świadczonych przez PKP na terenie całego kraju, zatem w niniejszej sprawie naruszony został interes publiczny.

Prezes UOKiK ocenił, że PKP zaniechała stosowania zarzucanej praktyki, albowiem 9 września 2008 r. Zarząd „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. podjął Uchwałę nr 320/2008 w sprawie zmiany nr 3 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” (RPO-PR), która weszła w życie od dnia 29 września 2008 r. Na mocy tej uchwały §12 ust. 14 został wykreślony w całości z postanowień Regulaminu.

W odniesieniu do praktyki opisanej w pkt III decyzji: Prezes UOKiK ocenił, że §12 ust. 19 o treści: „Zmiana umowy przewozu w zakresie terminu wyjazdu na podstawie biletów jednorazowych w relacjach do 100 km po rozpoczęciu terminu ważności nie jest możliwa.” jest sprzeczny z art. 17 ust. 1 i 2 ustawy Prawo przewozowe, bowiem wyłącza uprawnienie konsumenta do zmiany umowy przewozu - podróżnego, który zakupił bilet jednorazowy w relacji do 100 km i nie ma możliwości zmiany terminu odjazdu przed rozpoczęciem podróży.

Prezes UOKiK ocenił, że zarzucane praktyka była wymierzona we wszystkich rzeczywistych i potencjalnych konsumentów korzystających z usług przewozu osób kolejną świadczonych przez PKP na terenie całego kraju, zatem w niniejszej sprawie naruszony został interes publiczny.

Prezes UOKiK ocenił, że PKP nie zaniechała stosowania zarzucanej praktyki. Prezes UOKiK ocenił, zmiany treści §12 ust. 9 i 10 wprowadzone uchwałą z 9 września 2008 r. Zarządu „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. nr 320/2008 w sprawie zmiany nr 3 Regulaminu przewozu osób, rzeczy zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” (RPO-PR), w dalszym ciągu za niezgodne z art. 17 ust. 1 i 2 ustawy Prawo przewozowe. Zdaniem Prezesa UOKiK zmiany te są niewystarczające do stwierdzenia, że PKP zaniechała stosowania zarzucanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na wyłączeniu prawa konsumenta, który zakupił bilet na przejazd w relacji do 100 km, do zmian umowy przewozu w zakresie terminu odjazdu.

Prezes UOKiK podniósł, że wprowadzone w zmienionym Regulaminie sformułowanie „upływ terminu wyjazdu” nie może być utożsamiane z pojęciem „rozpoczęcie podróży” z art. 17 ust. 1 Prawa przewozowego. Bilet pozostaje ważny przez cały dzień, a podróżny dysponując ważnym biletem może faktycznie rozpocząć podróż po upływie terminu określonym na bilecie. Prezes UOKiK przyjął również, że postanowienia §12 ust. 9 i 10 Regulaminu wprowadzają dodatkowe ograniczenia co do możliwości zmiany umowy przewozu, które nie znajdują podstawy w przepisach Prawa przewozowego, tj.: możliwość zmiany umowy przewozu tylko na stacji wyjazdu lub na stacji w miejscowości nabycia biletu (§12 ust. 9 Regulaminu), konieczność legalizacji zmiany umowy przewozu u kierownika pociągu za dodatkową opłatą (w przypadku rozpoczęcia przejazdu przed wskazanym terminem, §12 ust. 10 Regulaminu).

W odniesieniu do praktyki opisanej w pkt IV decyzji: Prezes UOKiK ocenił, że §14 ust. 2 o treści: „Nie dokonuje się zwrotu należności za bilet w relacji do 100 km: całkowicie niewykorzystany wydany na przejazd „T”, w razie rezygnacji z przejazdu „tam” na podstawie biletu „T/P” po rozpoczęciu terminu jego ważności.” jest sprzeczny z art. 17 ust. 4 ustawy Prawo przewozowe, albowiem wyłącza prawa konsumenta do uzyskania zwrotu należności w wysokości stosownej do niewykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnego.

Prezes UOKiK ocenił, że na skutek zamieszczenia w treści Regulaminu kwestionowanego postanowienia konsumenci narażeni zostali na realne i wymierne straty o charakterze finansowym. Podróżni na trasach w relacji do 100 km nie mogli bowiem liczyć na uzyskanie zwrotu należności za bilet w sytuacji, gdy odstąpili od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży. Stosowanie przez PKP §14 ust. 2 Regulaminu prowadziło zatem do zagrożenia ekonomicznych interesów najsłabszych uczestników tynku i mogło wprowadzać konsumentów w błąd co do uprawnień, jakie im przysługują w razie odstąpienia od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży. Podróżni opierając się na treści Regulaminu mogli bowiem nawet nie podejmować próby wyegzekwowania zwrotu należności za całkowicie niewykorzystany bilet, pozostając w błędnym przeświadczeniu, że nie mają podstaw do uzyskania zwrotu ceny za bilet.

Prezes UOKiK ocenił, że zarzucane praktyka była wymierzona we wszystkich rzeczywistych i potencjalnych konsumentów korzystających z usług przewozu osób kolejną świadczonych przez PKP na terenie całego kraju, zatem w niniejszej sprawie naruszony został interes publiczny.

Prezes UOKiK ocenił, że PKP nie zaniechała stosowania zarzucanej praktyki. Prezes UOKiK ocenił, że zmiany Regulaminu wprowadzone uchwałami Zarządu z 18 marca 2008 r. oraz z 9 września 2008 r. nie pozwalają na przyjęcie, że PKP zaniechała stosowania zarzucanej praktyki.

Prezes UOKiK podniósł, że zasady i warunki korzystania z biletów jednorazowych na odległość do 100 km zostały ww. uchwałami Zarządu zmienione przez PKP. Podróżny może odstąpić od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży albo na stacji zatrzymania pociągu na drodze przewozu. Jednakże warunkiem zwrotu należności za częściowo niewykorzystany bilet jednorazowy na przejazd jest uzyskanie przez podróżnego odpowiedniego poświadczenia tego biletu „przed upływem terminu wyjazdu”. Zgodnie natomiast z art. 17 ust. 1 i 4 ustawy Prawo przewozowe podróżny może odstąpić od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży albo w miejscu zatrzymania środka transportowego na drodze przewozu i wówczas przysługuje mu prawo do uzyskania zwrotu należności za niewykorzystane świadczenie przewozowe. Prezes UOKiK uznał, że pojęcie „upływ terminu wyjazdu”, nie jest tożsame z pojęciem „rozpoczęcie podróży” z art. 17 ust. 1 Prawa przewozowego. Wskazaną w art. 17 ust. 1 Prawa przewozowego przesłankę „rozpoczęcia podróży”, zdaniem Prezesa UOKiK, należy wiązać z faktycznym rozpoczęciem podróży. W konsekwencji tak długo jak podróżny nie zajmie miejsca w pojeździe przewoźnika, nie można stwierdzić, iż rozpoczął podróż. Nie można go zatem pozbawiać prawa do odstąpienia od umowy przewozu i uzyskania zwrotu należności stosownego do niewykorzystanego świadczenia przewozowego.

Prezes UOKiK uznał, że w świetle postanowienia §14 ust. 2 Regulaminu w nowym brzmieniu możliwa jest sytuacja, w której podróżny będzie pozbawiony możliwości uzyskania zwrotu należności za niewykorzystany bilet przed faktycznym rozpoczęciem podróży, co jest sprzeczne z art. 17 ust. 4 Prawa przewozowego.

W odniesieniu do praktyki opisanej w pkt V decyzji: Prezes UOKiK ocenił, że §15 ust. 6 pkt lb o treści: „Kasa prowadząca sprzedaje danego rodzaju biletów okresowych i innych na przejazdy wielokrotne, dokonuje zwrotu należności za: całkowicie niewykorzystany bilet turystyczny. Nie zwraca się należności za bilet turystyczny po rozpoczęciu terminu jego ważności.” jest sprzeczny z art. 17 ust. 4 ustawy Prawo przewozowe, wyłącza bowiem prawo konsumenta do uzyskania zwrotu należności w wysokości stosownej do niewykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnego. Zgodnie z tym postanowieniem PKP nie zwraca należności za bilet turystyczny po rozpoczęciu terminu jego ważności. Prezes UOKiK podniósł, że w świetle art. 17 Prawa przewozowego prawo podróżnego do odstąpienia od umowy jest uzależnione od spełnienia przesłanki „przed rozpoczęciem podróży”. PKP wiązało natomiast podróżnego, który zakupił bilet turystyczny, do odstąpienia od umowy za zwrotem należności stosownej do niewykorzystanego świadczenia przewozowego z przesłanką rozpoczęcia terminu ważności tego biletu. Termin rozpoczęcia ważności biletu turystycznego nie zawsze musi pokrywać się z terminem rozpoczęcia podróży. Możliwa jest sytuacja, że podróżny, który zakupił bilet turystyczny, po rozpoczęciu terminu ważności tego biletu, a przed faktycznym rozpoczęciem podróży, chciałby odstąpić od umowy przewozu. W takiej sytuacji, w świetle art. 17 ust. 4 Prawa przewozowego, winien mieć prawo do uzyskania zwrotu należności stosownej do niewykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnego.

Prezes UOKiK ocenił, że na skutek zamieszczenia w treści Regulaminu kwestionowanego postanowienia konsumenci narażeni zostali na realne i wymierne straty o charakterze finansowym.

Prezes UOKiK ocenił, że zarzucane praktyka była wymierzona we wszystkich rzeczywistych i potencjalnych konsumentów korzystających z usług przewozu osób kolejną świadczonych przez PKP na terenie całego kraju, zatem w niniejszej sprawie naruszony został interes publiczny.

Prezes UOKiK ocenił, że PKP zaniechała stosowania zarzucanej praktyki, albowiem 9 września 2008 r. Zarząd „PKP Przewozy Regionalne” Sp. o.o. podjął Uchwałę nr 320/2008 w sprawie zmiany nr 3 Regulaminu przewozu osób, rzeczy zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” (RPO-PR), która weszła w życie od dnia 29 września 2008 r. Na mocy tej uchwały §15 uzyskał nowe brzmienie zgodne z obowiązującymi przepisami.

W odniesieniu do praktyki opisanej w pkt VI decyzji: Prezes UOKiK ocenił, że §21 ust. 14 o treści: „W przypadku braku dyspozycji w sprawie dalszego postępowania z przesyłką - przesyłka podlega likwidacji po upływie 10 dni od terminu odbioru przesyłki, nie wcześniej niż po upływie 5 dni od zawiadomienia osoby uprawnionej o zamierzonej likwidacji.”, jest niezgodny z art. 58 ust. 3 pkt 2 ustawy Prawo przewozowe. PKP bowiem w Regulaminie przyjęła regułę, iż w przypadku braku dyspozycji w sprawie dalszego postępowania z przesyłką - przesyłka podlega likwidacji po upływie 10 dni od terminu odbioru przesyłki, nie wcześniej niż po upływie 5 dni od zawiadomienia osoby uprawnionej o zamierzonej likwidacji. Tymczasem zgodnie z art. 58 ust. 3 pkt 2 Prawa przewozowego termin ten powinien być dłuższy i wynosić odpowiednio, co najmniej 30 dni od terminu odbioru przesyłki i co najmniej 10 dni od dnia zawiadomienia uprawnionego o zamierzonej likwidacji przesyłki.

Prezes UOKiK ocenił, że na skutek zamieszczenia w treści Regulaminu kwestionowanego postanowienia konsumenci narażeni zostali na realne i wymierne straty o charakterze finansowym.

Prezes UOKiK ocenił, że zarzucana praktyka była wymierzona we wszystkich rzeczywistych i potencjalnych konsumentów korzystających z usług przewozu osób kolejną świadczonych przez PKP na terenie całego kraju, zatem w niniejszej sprawie naruszony został interes publiczny.

Prezes UOKiK ocenił, że PKP zaniechała stosowania zarzucanej praktyki, albowiem 9 września 2008 r. Zarząd „PKP Przewozy Regionalne” Sp. o.o. podjął Uchwałę nr 320/2008 w sprawie zmiany nr 3 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” (RPO-PR), która weszła w życie od dnia 29 września 2008 r. Na mocy tej uchwały §21 ust. 4 uzyskał nowe brzmienie zgodne z obowiązującymi przepisami.

Ustalając wysokość kary pieniężnej Prezes UOKiK wziął pod uwagę, że PKP jest profesjonalistą o długoletnim doświadczeniu rynkowym i formułując treść postanowień Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt powinna wykazać się odpowiednią starannością i dbałością tak, aby nie zostały naruszone powszechnie obowiązujące przepisy prawa. PKP była też już kilkakrotnie uczestnikiem postępowań prowadzonych przez Prezesa UOKiK o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Nakładając na PKP karę pieniężną Prezes UOKiK wziął pod uwagę, że postanowienia Regulaminu stanowiące przedmiot postawionych PKP zarzutów pozbawiały podróżnych praw przysługujących im na mocy przepisów Prawa przewozowego, w szczególności w zakresie zmiany umowy przewozu lub odstąpienia od niej. Prezes UOKiK uwzględnił również, to, iż zakwestionowane w niniejszym postępowaniu działania PKP wiązały się z narażeniem najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci, na wymierne straty finansowe, czyli zagrożone zostały ich interesy o charakterze ekonomicznym. Przy ustalaniu wymiaru kary pieniężnej Prezes UOKiK wziął także pod uwagę geograficzny zasięg działalności PKP, tj., że PKP świadczy usługi przewozu osób i rzeczy na terenie całego kraju.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes, UOKiK uwzględnił również, iż PKP naruszała wcześniej przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdzone w niniejszej decyzji praktyki stanowią zatem powtórne naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co stanowi istotną okoliczność obciążającą przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej.

Prezes UOKiK uwzględnił również fakt zaniechania stosowania przez PKP praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stwierdzonych w punktach oraz V i VI niniejszej decyzji, co w odniesieniu do praktyk objętych punktami II, V i VI sentencji nastąpiło w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (z dniem 29 września 2008 r.), a w odniesieniu do praktyki z punktu I sentencji - w toku poprzedzającego je postępowania wyjaśniającego (z dniem 21 kwietnia 2008 r.).

Prezes UOKiK uwzględnił okoliczność, iż PKP nie utrudniała Prezesowi UOKiK prowadzenia postępowań w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów dostarczając dokumenty i wyjaśnienia istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Odwołanie od tej decyzji wniosła PKP Przewozy Regionalne Sp. z o.o. w Warszawie (powódka). Powódka wniosła o: uchylenie zaskarżonej decyzji w odniesieniu do postanowień Regulaminu, o których mowa w pkt III i pkt IV sentencji decyzji, stosowanie których uznane zostało za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazano zaniechanie jej stosowania, wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji, zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Powódka zaskarżonej decyzji zarzuciła naruszenie art. 24 oraz 101 ust. 2 pkt 1 ustawy Prawo przewozowe poprzez: uznanie, iż powódka wykonuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, nakazanie jej zaniechania z jednoczesnym nałożeniem kary pieniężnej w wysokości 100.000 zł.

Prezes UOKiK (pozwany) w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy podzielił w całości ustalenia zawarte w zaskarżonej decyzji w przedmiocie stanu faktycznego i uznał je za własne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Powódka od 17 września 2007 r. posługuje się przy wykonywaniu działalności gospodarczej Regulaminem przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne”, w którym w §12 zatytułowanym „Zmiana umowy przewozu” w ust. 1 określa, że zmiana umowy przewozu może dotyczyć: pkt 1 terminu wyjazdu, pkt 2 stacji przeznaczenia, pkt 3 klasy wagonu, pkt 4 kategorii pociągu, pkt 5 drogi przewozu z zastrzeżeniem między innymi postanowienia ust. 19 pkt 1, który określa, że „zmiana umowy przewozu w zakresie terminu wyjazdu na podstawie biletów jednorazowych w relacjach do 100 km - po rozpoczęciu terminu ważności nie jest możliwa”.

Powołanym postanowieniem ograniczone zostało prawo podróżnego, który wykupił bilet jednorazowy w relacji do 100 km do zmiany umowy przewozu w zakresie terminu wyjazdu, przez ustalenie, iż po rozpoczęciu terminu ważności zmiana umowy przewozu w zakresie terminu wyjazdu jest wykluczona. [...]

Art. 17 ust. 1 i 2 pkt 1 Prawa przewozowego stanowi, że podróżny może zmienić umowę przewozu lub odstąpić od niej przed rozpoczęciem podróży albo w miejscu zatrzymania środka transportowego na drodze przewozu. Zmiana umowy przewozu może dotyczyć: terminu odjazdu, miejscowości przeznaczenia, klasy środka transportowego.

Na podstawie analizy wyżej przytoczonych postanowień Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” i przepisu art. 17 ust. 1 i 2 pkt 1 Prawa przewozowego Sąd ustalił, że w ustawie Prawo przewozowe w sposób wyraźny, jasny, jednoznaczny ustalone zostało prawo podróżnego do zmiany umowy przewozu w zakresie terminu odjazdu przed rozpoczęciem podróży. W postanowieniach Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” ustalono zaś, że zmiana umowy przewozu w zakresie terminu wyjazdu - po rozpoczęciu terminu ważności - nie jest możliwa, czyli wprowadzone zostało nowe pojęcie „po rozpoczęciu terminu ważności”. Analizując postanowienia Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” w tym zakresie należy uznać, że pojęcie to nie zostało w sposób wyraźny, jednoznaczny określone. W §7 ust. 3 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” ustalono, że termin ważności biletu jest oznaczony na bilecie i rozpoczyna się od daty lub daty i godziny wskazanej na bilecie.

W §6 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” ustalono, że bilet jednorazowy powinien zawierać między innymi „datę wydania i datę odjazdu”. Na podstawie treści ww. postanowień należałoby, zatem przyjąć, że rozpoczęcie terminu ważności oznacza datę wydania biletu, skoro w myśl §7 ust. 2 pkt 1 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” termin ważności biletów jednorazowych wynosi 1 dzień i kończy o godz. 24.00.

Odnosząc te ustalenia do treści §12 ust. 19 pkt 1 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” w związku z art. 17 ust. 1 i 2 ustawy Prawo przewozowe należy przyjąć, że w tym postanowieniu ustalono, że podróżny, który wykupił bilet jednorazowy w relacji do 100 km nie może zmienić umowy przewozu w zakresie terminu wyjazdu po wykupieniu biletu, a przed wejściem do środka transportowego. Podróżnego zatem ww. postanowienie Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” pozbawiło prawa do zmiany umowy przewozu w zakresie terminu wyjazdu. Postanowienie §12 ust. 19 pkt 1 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” narusza zatem przepis art. 17 ust. 1 i 2 ustawy Prawo przewozowe. Ponadto postanowienie to narusza art. 385 §2 Kc. W myśl ww. art. 385 §2 Kc wzorzec umowy powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. W niniejszej sprawie postanowienie §12 ust. 19 pkt 1 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” w części dotyczącej określenia „po rozpoczęciu terminu ważności” tego wymagania nie spełnia. Nie określa konkretnego zdarzenia, co należy rozumieć pod pojęciem „po rozpoczęciu terminu ważności”, a konieczne jest do ustalenia tego pojęcia zapoznanie się z treścią innych postanowień Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne”. Postanowienie §12 ust. 19 pkt 1 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” nie spełnia nakazu jednoznacznego i zrozumiałego zredagowania wzorca umowy.

Powódka od 29 września 2008 r. zmieniła postanowienia Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” w części dotyczącej zmiany umowy przewozu w następujący sposób: „Podróżny z biletem jednorazowym, który zamierza wyjechać w terminie późniejszym powinien zgłosić się na stacji wyjazdu lub na dowolnej stacji w miejscowości nabycia biletu w celu dokonania zmiany. W przypadku biletów na odległość do 100 km kasa biletowa dokonuje wymiany biletu, najpóźniej przed upływem terminu wyjazdu, wskazanym na bilecie...” oraz „W przypadku rozpoczęcia przejazdu przed wskazanym na posiadanym bilecie jednorazowym terminem wyjazdu lub terminem ważności biletu, podróżny zobowiązany jest zgłosić się do kierownika pociągu w celu dokonania legalizacji w zakresie zmiany terminu wyjazdu...”. W myśl §7 ust. 4 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” o nazwie Terminy ważności biletów, „wyjazd na podstawie biletu na przejazd na odległość do 100 km powinien nastąpić w ciągu 3 godzin od godziny wydania biletu lub wskazanej przez nabywcę”.

Oceniając wyżej przytoczone postanowienia Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” obowiązującego od 29 września 2008 r. należy uznać, że w tych postanowieniach wprowadzono nowe pojęcie „przed upływem terminu wyjazdu” na określenie zdarzenia, którego zaistnienie wyłącza prawo podróżnego do zmiany umowy przewozu. Tym zdarzeniem jest „upływ terminu wyjazdu” określony na bilecie. To zdarzenie nie jest również tożsame w ocenie Sądu ze zdarzeniem określonym w art. 17 ust. 1 Prawa przewozowego, tj. „przed rozpoczęciem podróży”. Według postanowień Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” podróżny korzystający z biletu jednorazowego relacji do 100 km traci prawo do zmiany umowy przewozu w zakresie terminu odjazdu po upływie 3 godzin od godziny wydania biletu lub wskazanej przez nabywcę. Natomiast według przepisu art. 17 ust. 1 ustawy Prawo przewozowe podróżny traci prawo do zmiany umowy przewozu w zakresie terminu odjazdu po rozpoczęciu podróży, co oznacza zajęcie miejsca w środku transportowym powódki.

Z tych względów Sąd uznał, że nie zaistniały okoliczności uzasadniające przyjęcie, że na skutek zmiany postanowień Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” powódka zaniechała stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt III zaskarżonej decyzji.

W Regulaminie przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” obowiązującym od 17 września 2007 r. powódka w §14 ust. 2 o nazwie „Zwrot należności za częściowe lub całkowite niewykorzystanie biletu jednorazowe, bilety czasowe i legitymacje seniora” ustaliła, że „Nie dokonuje się zwrotu należności za bilet w relacji do 100 km: całkowicie niewykorzystany wydany na przejazd „T”, w razie rezygnacji z przejazdu „tam” na podstawie biletu „T/P” po rozpoczęciu terminu jego ważności.”

W myśl art. 17 ust. 1 Prawa przewozowego podróżny może zmienić umowę przewozu lub odstąpić od niej przed rozpoczęciem podróży albo w miejscu zatrzymania środka transportu na drodze przewozu.

W myśl art. 17 ust. 4 Prawa przewozowego podróżny, który odstąpił od umowy przewozu, albo którego na podstawie art. 15 nie dopuszczono do przewozu lub usunięto ze środka transportowego, przysługuje zwrot należności stosowny do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu części należności (odstępnego). Potrącenia nie stosuje się, jeżeli podróżny odstąpił od umowy przewozu z przyczyn występujących po stronie przewoźnika.

Przepisy Prawa przewozowego ustalają jednoznacznie zasadę, że podróżnemu, który odstąpił od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży, albo w miejscu zatrzymania środka transportowego na drodze przewozu przysługuje zwrot należności stosowny do niewykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnego.

Postanowienia Regulaminu wyłączyły zaś całkowicie: prawo podróżnego do zwrotu należności za niewykorzystany bilet na przewóz w relacji do 100 km, prawo podróżnego do zwrotu z przejazdu „tam” na podstawie biletu „T/P” po rozpoczęciu terminu jego ważności, w sytuacji, gdy „termin ważności” nie jest tożsamy z terminem „przed rozpoczęciem podróży”, a zatem z naruszeniem art. 17 ust. 1 i 4 Prawa przewozowego.

Powódka od 29 września 2008 r. zmieniła postanowienie §12 ust. 2 i ust. 4 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” w ten sposób, że otrzymały one następujące brzmienie: „Podróżny z biletem na przejazd, może zmienić umowę przewozu lub odstąpić od niej przed rozpoczęciem podróży albo w miejscu zatrzymania pociągu na drodze przewozu. Warunkiem zwrotu należności za częściowo lub całkowicie niewykorzystany bilet jednorazowy na przejazd jest uzyskanie przez podróżnego odpowiedniego poświadczenia tego biletu. Poświadczenia dokonują osoby upoważnione przez przewoźnika w dowolnej stacji miejscowości wyjazdu lub w dowolnej stacji miejscowości nabycia biletu przed upływem terminu wyjazdu w przypadku biletu na odległość do 100 km, lub w pierwszym dniu ważności biletu na odległość powyżej 100 km w razie całkowitej rezygnacji z przejazdu na podstawie biletu „TAM” lub „T/P”, albo w razie rezygnacji z przejazdu w kierunku „tam” lub w kierunku „z powrotem”, na podstawie biletu „T/P”, z zastrzeżeniem postanowień ust. 3”.

Jeżeli podróżny zgłosi się na innej stacji niż stacja, o której mowa wyżej, wówczas na bilecie dokonuje się adnotacji w brzmieniu: „Podróżny zgłosił rezygnację z przejazdu w dniu... o godz... Dochodzenie zwrotu należności w drodze reklamacji”, potwierdzając datą, podpisem osoby upoważnionej i pieczętką kasy lub punktu, w którym dokonano zapisu, w pociągu, w razie rezygnacji z przejazdu do stacji przeznaczenia wskazanej na bilecie. Na życzenie podróżnego zamieszcza się poświadczenie w brzmieniu: „Rezygnacja z przejazdu od stacji do stacji przeznaczenia w poć. nr...dnia...”, potwierdzając datą, podpisem i pieczętką identyfikacyjną.

Podróżny, który niezwłocznie po opuszczeniu pociągu na stacji pośredniej - położonej na drodze przewozu - zgłosi rezygnację z przejazdu do stacji przeznaczenia i nie posiada na bilecie poświadczenia, o którym mowa wyżej, może jedynie uzyskać na bilecie adnotację w brzmieniu: „W dniu...o godz...zgłoszono rezygnację z przejazdu od stacji...do stacji przeznaczenia”, potwierdzoną datą, podpisem osoby upoważnionej i pieczętką kasy lub punktu, w którym dokonano adnotacji. W tym przypadku zwrotu należności można dochodzić w drodze reklamacji, na zasadach określonych w postanowieniach §§26-27 Regulaminu.

Przytoczone wyżej postanowienia Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” obowiązującego od 29 września 2008 r. istotnie mają zmienioną treść w stosunku do Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” poprzednio obowiązującego od 17 września 2007 r. Tym razem w ww. postanowieniach ustalono, że podróżny może odstąpić od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży (przed zajęciem miejsca w środku transportowym), ale wprowadzono warunek uzyskania zwrotu należności za częściowe lub całkowite niewykorzystanie biletu jednorazowego przez uzyskanie poświadczenia tego biletu, które ma nastąpić „przed upływem terminu wyjazdu”, czyli przed przybyciem środka transportowego.

Postanowienie §14 ust. 2 Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” jest w dalszym ciągu sprzeczne z art. 17 ust. 1 Prawa przewozowego. Postanowienia Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” stosowanego przez powódkę od 29 września 2008 r. pozostawały w sprzeczności z obowiązującymi przepisami ustawy Prawo przewozowe.

Ustawodawca dokonując w art. 17 ustawy Prawo przewozowe regulacji w zakresie praw podróżnych do zmiany i odstąpienia od umowy przewozu uznał te interesy prawne podróżnych za zasługujące na ochronę i zabezpieczenie w takim zakresie, w jaki to uczynił w tym przepisie. Działania powódki naruszające te interesy podróżnych należy uznać zatem za działania bezprawne i godzące w interesy konsumentów, co wypełnia przesłanki praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przy czym zmiany postanowień Regulaminu przewozu osób, rzeczy i zwierząt „PKP Przewozy Regionalne” obowiązującego od 29 września 2008 r. były zmianami pozornymi i nie zmierzały do faktycznej zmiany sytuacji podróżnych, albowiem ustalony w tych postanowieniach skutek „godzenia” w dobro konsumentów nie uległ zmianie.

Z tych względów Sąd uznał zaskarżoną decyzję za zasadną również w części dotyczącej wysokości wymierzonej kary pieniężnej w stosunku, do której powódka nie zgłosiła żadnych zarzutów.

Z tych względów i na podstawie art. 479^{31a} §1 Kpc oddalono odwołanie. O kosztach postępowania postanowiono stosownie do art. 98 Kpc.